

מהיסוד

כתב עת להגות יהודית

גליון 2 | פרשת פקודי

היסטוריה וארכיאולוגיה בראי תורתנו הקדושה:

אולם, האם אכן הארכיאולוגיה כל כך מבוססת בעמדותיה? האם הכרונולוגיה כפי הצעתם מדויקת? האם מדובר במחקר מדעי נטול שקולים זרים? ובכלל האם החוקרים תמימי דעים בנוגע לפרשנות של הממצאים? האם לא נמצאו בכלל ממצאים התואמים לסיפורי התנ"ך?

בשבועות הקרובים נסקור במדור זה תקופות וממצאים לאורך סיפורי התנ"ך על מנת לבדוק האם אכן יש לחוקרים המדופלמים טענות מבוססות. (הבהרה: תורתנו איננה צריכה להתנצל או להסביר את עצמה בפני חוקרים מכובדים ככול שיהיו, תורתנו מבוססת על עדות מוצקת העוברת מדור לדור בצורה מדויקת שלא ניתנת כלל לשינוי. מטרת מאמר זה להראות את האמת הידועה מעוד זווית על מנת להראות ולחזק בנו את ידיעת אמיתת תורתנו).

בפרשת נח מתואר שבעקבות כך שבני האדם קלקלו את דרכיהם אלוקים החליט להחריב את העולם כדי להצמיח בריאה חדשה ומתוקנת. (על פי המסופר מאורע זה התרחש בשנת 2104 לפני הספירה). בשביל כך הוא בוחר באדם בשם נח שהתהלך בדרך ישרה ומטיל עליו משימה היסטורית ומצווה עליו לבנות תיבה שבתוכה יכנסו משפחתו וכל סוגי ומיני בעלי החיים הקיימים כדי שמהם יתחדשו החיים.

חוקרים ומבקרי מקרא רבים דחו את סיפור המקרא ודנו אותו כמיתוס וכגיבוב סיפורי פיות שאין בינם לבין היסטוריה דבר. על פי טענותיהם אם אירוע כל כך קולוסאלי היא מתרחש היינו צריכים למצוא עד היום עדויות רבות לכך בצורת סימני סחף, חורבן וכליה על פני שטחים נרחבים. ד"ר דונלד פרוטר'ו קבע: "אין הוכחות לשיטפון עולמי בתיעוד הגיאולוגי". ד"ר קנת מילר הלך רחוק יותר וקבע שבכל ענפי המדע אין הוכחות לקיומו של מבול: "אין הוכחות מדעיות התומכות בשיטפון עולמי". (עפ"ל).

ואכן אפשר ואולי רצוי לדון בשאלות חשובות אלו אך נראה ששאלות אלו למרות כל משקלם לא יכולות להעמיד את עצם קיומו של מבול בימי קדם בשאלה, וזאת משום שבטקסטים ומסורות חוץ מקראיים מתרבויות וציביליזציות מגוונות עולה תמונה של זיכרון כלל עולמי של מבול שהשמיד את העולם. זיכרון כל כך רחב היקף כפי שמצוי בנוגע למבול דוחה על הסף אפשרות הגיונית לומר שאדם או קבוצה מסוימת המציאה מיתוס כדי לשרת אינטרסים כל שהם שהתקבל בכל כך הרבה מקומות שלחמו אלו באלו ואף במקומות שלא התקיימו קשרים בניהם.

פרופסור משה קווה טוען שביותר מ-217 תרבויות מצאנו סיפורי מבול. בכולם מתגלה אותם קווי דמיון לסיפור המבול - מבול שנופל על כדור הארץ ומחסל כמעט את כל האנושות.

חקר ההיסטוריה האנושית קיבל תנופה חשובה בכיבושה של מצריים בידי הצבא

הצרפתי של נפוליאון הראשון. משנת 1798 ואילך חוקרים אחוזי סקרנות חצו את המדבר המצרי לאורכו ולרוחבו על מנת להצמיח מבין החולות את ההיסטוריה העשירה של מצריים והסער הפורה (אזור במזרח התיכון, שבו קימות כיום שטחי המדינות: ישראל, קפריסין, לבנון, ירדן, סוריה, עיראק, דרום מזרח טורקיה ומצרים. האזור נחשב כ"ערש הציביליזציה"). החוקרים ערכו חפירות ארכאולוגיות וסקרי שטח רבים, הם חקרו את דתות ומנהגי העת העתיקה עד שעם הזמן התפתח ענף מחקר בפני עצמו לחקר מצריים שנקרא "אגיפטולוגיה", שעל פיו נקבעה הכרונולוגיה האנושית בעת העתיקה. לתיארוך ישנה חשיבות גדולה שהרי חשיבותו של כל ממצא הוא רק כשמתגלה מאיזה תקופה הוא שרד.

בקרב חלק ממאמיני התנ"ך התפתחה תקווה כמוסה שמחקרים אלו יובילו לתגליות מעניינות אודות סיפורי התנ"ך שהתרחשו באזור זה. יש שאף ציפו לאמת ולחזק את סיפורי התנ"ך על ידי המחקר המדעי, חוקרים ומשלחות נלהבים עמדו תחת השמש הקופחת ואחזו בידם האחת תנ"ך ובידם האחרת את חפירה.

אך, עם הזמן תקוותם התנפצה על גלי החול של המדבר היבש. ככול שחקר הארכיאולוגיה התפתח והתרחב גאוגרפית החוקרים הגיעו למסקנות קשות שהעלו שאלות מהותיות (לשיטתם) על מסורות מהתנ"ך. עם הזמן שחלף התרבו הסתירות שהוצגו למאמינים. תגליות אלו גרמו לחוקרים מכובדים כדוגמת ישראל פינקלשטיין וניל אשר סילברמן לקבוע שסיפורי התנ"ך לא התרחשו מעולם. פרופסור זאב הרצוג כתב מאמר בעיתון הארץ שבו נאמר: "אחרי 70 שנות חפירה מאומצת בארץ ישראל, מגיעים הארכיאולוגים למסקנה דרמטית: לא היו דברים מעולם. מעשי האבות הם אגדות עם, לא ירדנו למצרים ולא עלינו משם, לא כבשנו את הארץ ואין זכר לאימפריה של דוד ושלמה" (עפ"ל).

שאלות וקביעות מעין אלו הוצגו בצורה מאוד בטוחה ואף עם המון בטחון אקדמי. התנ"ך שהוא אחד הטקסטים המקודשים, המשפיעים והנקראים ביותר בעולם, הושם ללעג ובוז כגיבוב של סיפורי עם לא רציניים, ההשפעה ניכרת בתחומים רבים ומגוונים. מבקרי המקרא קיבלה תמיכה וגיבוי לטענותיהם. מערכות החינוך בעולם המערבי מלמדות היסטוריה שאיננה עולה בקנה אחד עם סיפורי התנ"ך ואף מכנה אותם כפסודו היסטוריה וסיפורי פיות.

נקודת מחשבה [הרב אברהם סיטבון שליט"א -
מח"ס כיצד ננצל מהכעס]

הרמב"ן כתב לנו עצה נפלאה מאד להנצל מהכעס:

"תתנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת לכל אדם ובכל עת ובזה תנצל מהכעס" עכ"ל. כל דבריך בנחת - אפילו דברי תוכחה או תרעומת וכיוצא בזה שהנטיה לאומרם בלהט וברוגז. ובספר ארך אפים כתב: עצה גדולה ונפלאה מאד שירגיל עצמו תמיד לדבר כל דבריו בקול נמוך בתכלית האפשר, והוא טוב יותר מכל העצות להרגיל עצמו בטבע הסבלנות.

למעט אדם אחד בכלי שייט מלווה בבני משפחתו ובעלי חיים".
להלן מספר דוגמאות:

אחד המקורות המוכרים ביותר שבהם מתואר המבול הוא "האפוס של גיגלמש" (אפוס), הוא סוג של שירה עם נרטיב, שמגוללת סיפור על חיי ומעשיו של גיבור או של קבוצת גיבורים, היסטוריים או אגדיים). הנוסח השלם והמאוחר ביותר של העלילה, החרוט על שנים-עשר לוחות, נתגלה בחפירות העיר נינווה בספרייתו של אשורבניפל מלך אשור על ידי הארכיאולוג אוסטן הנרי לייארד. האפוס נתחבר בסוף האלף השני לפני הספירה ואילו הנוסח העתיק והמקורי של העלילה נתחבר במאה השמונה עשרה לפני הספירה.

הוכחה כתובה נוספת היא רשימת המלכים השומרית שנמצאה בעיר העתיקה ניפור הממוקמת בעיראק של ימינו. התרגום הידוע הראשון של הרשימה נעשה על ידי ג'ורג' סמית' ב-1872. חוקרים כדוגמת טוד צ'ארלס ווד, ופול א. גארנר טענו שישנם קווי דמיון חשובים בין רשימת המלכים השומרית לאירועים המתוארים בספר בראשית. הם הצביעו על הדמיון של סיפור המבול ומעשיו של נח להציל את כל מיני בעלי החיים על כדור הארץ מפני טביעה והשמדה כפי שמתואר בתנ"ך לבין המסופר ברשימה שמתעדת מבול גדול בתחילת ההיסטוריה של האדם. הרשימה משקפת אפילו את אותו דפוס של ירידה בתוחלת החיים כפי שמופיעה בתנ"ך - המין האנושי חי חיים ארוכים מאד לפני המבול אך לאחריו תוחלת החיים התקצרה.

דוגמאות נוספות לכך קיימים בתולדות סיפורי העמים ברחבי העולם:

בתרבות ההודית: המבול מופיע ב"ודות" (טקסטים מקדושים שחוברו לאורך אלפי השנים) שהמתוארות למאה השמינית והשישית לפני הספירה. על פי הסיפור ההינדי, אדם בשם מאנו שמטפל בדג קטן עד שהוא משחרר אותו אל הים, הדג מצידו מכיר טובה ומזהיר את מאנו שמבול עומד לרדת על העולם וממליץ לו לבנות ספינה. בעקבות כך מאנו הוא האדם היחיד ששרד מן המבול שלאחריו הוא מקריב קורבן לאלים שממנו נוצרים אישה וילדים שממשיכים את האנושות.

כך גם בתרבות הפרסית: הפרסים מספרים את סיפור ההרס של כדור הארץ שנגרם על ידי קיפוד ענק שרק אדם בשם ג'מג'יד ניצל ממנו משום שאלוהים הכינו לקראת בואו. ובזכות כך הוא מציל את משפחתו וכמעט את כל מיני החיות.

לסינים יש גם סיפורי מבול משלהם: בספר של ההיסטוריה הסינית העתיקה שנקרא "שוג'ינג" משנת 700 לפני הספירה מסופר על שליט סיני בשם יאו, שהתמודד עם שיטפון שהגיע "עד השמים". מסורת סינית גדולה נוספת, מתייחסת לגיבור בשם דה-יו ששרד מבול שהגיע לשמיים.

התרבות היוונית גם לא טמנה את יד בצלחת: ביוון העתיקה נפוצה מסורת שבה האל "זאוס" מחליט להשמיד את כל האנושות באמצעות מבול. רק האל דוקליון ואשתו ניצלו בזכות הסירה שבנו, לאחר המבול הם אלו שיצרו מחדש את האנושות.

אפילו עמים שישבו באיים מנותקים כדוגמת האירים שמעו על מבול זה: על פי אגדה אירית העתיקה, תושביה הראשונים של אירלנד היו צאצאיו של נח שניצל מהמבול שהרס את העולם.

גם בציוויליזציה הפריגית שהייתה נפוצה במערב טורקיה של ימינו מספרת על כך בדמות מטבעות שבהם השתמשו. על המטבעות היה מוטבע סירה שעליה צוינה המילה נועה או נח.

וכן אנו רואים סירה שצפה על המים כאשר בתוכה ישנם גבר ואישה, ומעליה מרחפת ציפור שמחזיקה ענף במקורה. מחוץ לסירה רואים גבר ואישה נושאים את כפיהם לשמיים.

האינדיאנים של שבט צ'קטאס בצפון אמריקה מחזיקים במסורת שמספרת כי נביא הזהיר את האנושות מפני מבול שעתיד ליפול על העולם אם לא יחזרו בתשובה. ובעקבות כך שהם לא הקשיבו לדברי הנביא הורה האל על הנביא לבנות סירה כדי להצילו. לאחר שבועות של שייט, ציפור קטנה הדריכה את הנביא עד שבסופו של דבר הסירה עגנה בחופו של אי קטן.

במקסיקו העתיקה מסופר על מבול שהרס את כל פני כדור הארץ ושרק אדם בשם קוסקוס, אשתו ובעלי החיים שרדו על סירה. בתרבותה של האימפריה האצטקית אשר שלטה במאה ה-15 וראשית המאה ה-16 בעמק מקסיקו, המבול התרחש בעקבות העובדה ששמים וארץ "התנגשו", ורק משפחה אחת ניצלה על ידי אלוהים.

גם בני המאיה מדברים על קטסטרופה אוניברסלית שהרסה את כדור הארץ שהותירה רק ארבעה גברים וארבע נשים שיאכלסו מחדש את האנושות.

על פי סיפוריהם של בני האינקה, אלוהים הכחיד את הענקים והשאיר רק קומץ יחידים שיאכלסו את העולם מחדש.

לאחר שנמצאו כל כך הרבה מסורות שמספרים את סיפור המבול, קשה עד בלתי אפשרי לכפור בעצם קיומו של מאורע זה. מדובר על עדויות ממקומות גאוגרפיים שלא התקיימו ביניהם קשרים במשך אלפי שנים ולמרות זאת בכל מקום בני האדם זכרו שבימי קדם התרחש אירוע של מבול. תפוצה גדולה כמו שזוכה לה סיפור המבול, תואם את סיפור התנ"ך שעל פיו, האנושות התפתחה והופצה מבני משפחה אחת - בני נח, שניצלו מהמבול שבתורם העבירו את סיפור המבול לילדיהם שנפוצו על פני כדור הארץ.

שוב עולה קול מן האדמה "משה אמת ותורתו אמת".

אם יש לך כישרון ומסר
ואתה מעוניין להגיע לציבור גדול ואיכותי
שלח מאמר/חבורה למערכת
ואנו נבדוק אותך
ואם ימצא ראוי לכך
נשמח לפרסם!

**כותב ספר? מוציא עלון לשבת?
הכל במקום אחד!**

✉ עימוד ספרים ✉ גרפיקה
✉ עימוד ועיצוב עלונים ✉ עיצוב כריכות
✉ הקלדה ✉ עיצוב והפקות דפוס

r0548479342@gmail.com

כדי להפיץ את העלון בתפוצה גדולה יותר

אנו נשמח להנציח את יקירכם או להרבות זכויות לרפואה שלימה ולהצלחה

mehayessod@gmail.com